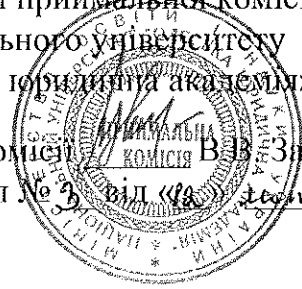


«Затверджено»

Рішенням приймальної комісії
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Голова комісії **В.В. Зивальнюк**
(протокол № 3 від «14» грудня 2018 р.)



ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування з «Теорії та історії соціології» з
претендентами на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю**

054 «Соціологія»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове вступне випробування з теорії та історії соціології є важливим компонентом навчально-виховного процесу і призначається для всебічної та об'єктивної оцінки рівня набутих випускниками під час навчання та самопідготовки знань та вмінь, навичок практичної роботи. Їх оцінка дозволяє не лише визначити рівень фахової підготовки вступників, але і зафіксувати слабкі місця у підготовці студентів, що є важливим для продовження їхнього навчання за освітнім рівнем «магістр».

Фахове вступне випробування з теорії та історії соціології проводиться у формі письмового тестування.

Вимоги до знань та умінь

Під час вступного випробування вступник повинен виявити знання:

- об'єкту і предмету соціології, її методу, структури, функцій та зв'язку з іншими науками;

- історії формування соціології як науки і навчальної дисципліни (витоки соціологічного знання, виникнення й розвиток соціології як науки в світі та Україні);

- основних соціологічних понять і категорій, теорій соціальної структури (особистість, соціальні групи, соціальний статус і соціальна роль тощо) і соціальної динаміки (соціальний процес, соціальна мобільність тощо);

- спеціальних соціологічних теорій (соціологія особистості, соціологія сім'ї, соціологія молоді, девіантна соціологія та ін.);

- галузевих соціологічних теорій (соціологія політики, економічна соціологія та ін.);

- методології та технології соціологічних досліджень (методику, методи і техніку соціологічних вимірів, соціологічний аналіз та використання його результатів).

В цілому, вступники повинні продемонструвати не лише знання базових теоретичних та методологічних основ теорії та історії соціології.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ

Загальна соціологічна теорія

Науковий статус соціології. Форми та засоби взаємодії людей у віддзеркаленні філософії, психології, політології. Критерії науковості соціології. Сутність та різність проявів «соціального». Соціальна реальність та структура соціологічного знання. Поняття теоретичної соціології. Спеціальні соціологічні теорії. Рівень конкретних досліджень у структури соціологічного знання. Функції соціології. Предмет соціології й професійна соціологічна діяльність. Категорії та ключові поняття соціологічної науки. Категорія «суспільство» у інструментарії соціологічного дослідження. Поняття «соціальний інститут», «соціальна структура». Еволюція соціальних інститутів, зміна місця та ролі соціальних інститутів в системі взаємодій «індивід-суспільство». Соціальна взаємодія. Соціальна дія. Соціальна комунікація. Потреби, установки, цінності як базис соціальної взаємодії та соціальної дії. Соціальні зміни й соціальний розвиток. Поняття «функціонування розвитку самоорганізація». Соціальний порядок і соціальна зміна в теоретичних напрямках функціоналізму й структуралізму. Еволюція структурно-функціонального підходу в аналізі соціальної реальності. Виникнення інновацій як елементів розвитку.

Тема 1. Історія соціології

Соціологічна концепція О. Конта. Соціологічний натуралізм. Соціологічна концепція Г. Спенсера. Теорія суспільства К. Маркса (відчуження; суспільно-економічна формація; класи та класова боротьба). Психологічний напрямок в соціології. Німецька формальна соціологія (Ф. Тьоніс та Г. Зімел). Соціологізм Е. Дюркгейма (предмет і метод соціології; правила соціологічного методу; соціальна солідарність та розподіл праці; соціологія суїциду). Соціологія М. Вебера (розуміюча соціологія; теорія соціальної дії; типи панування; теорія раціоналізації). Соціологія В. Парето. Чиказька школа в соціології (теорія соціальної еволюції Р. Парка; дослідження міста; концепція соціальної дії Ф.

Знанецького; ситуаційний аналіз У. Томаса). Французька соціологічна школа ХХ ст.. Марксистські течії в соціології ХХ століття: гегельянський марксизм (А. Грамші та Д. Лукач), Франкфуртська школа, структурний марксизм (Л. Альтюсер), теорія світ-систем (І. Валерстайн). Теорії конфлікту (Л. Козер і Р. Дарендорф). Американська соціологія в ХХ сторіччі: теорія соціокультурної динаміки П. Сорокіна, соціологічна концепція Т. Парсонса, теорія соціальної структури Р. Мертона, теорії соціального обміну (Дж. Гоманс і П. Блау), символічний інтеракціонізм (Г. Блумер, Е. Гофман). Феноменологічна соціологія (А. Шюц, П. Бергер, Т. Лукман). Етнометодологія (Г. Гарфінкель). Мультипарадигмальний статус сучасної соціологічної теорії.

Тема 2. Соціологія особистості

Поняття особистості в соціології. Співвідношення понять «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Структура особистості. Концепції особистості. Особистість в системі соціальних зв'язків. Потреби, інтереси та цінності — механізми визначеності поведінки. Проблеми інтеграції особи. ~~Теорія та практика соціалізації особистості. Соціальна адаптація та інтеграція.~~ Проблема взаємовідносин особистості та суспільства. Самосвідомість та саморегуляція особистості.

Тема 3. Соціологія девіантної поведінки

Поняття «соціальний контроль». Структура, форми та функції соціального контролю. Цінності і норми. Соціологічні пояснення девіації. Види та функції девіації. Соціальні наслідки девіації. Соціальні патології. Основні положення біологічних підходів до пояснення девіантної поведінки. Основні положення психологічного підходу до пояснення девіантної поведінки. Теорії, що відносяться до соціологічних теорій девіантної поведінки. Внутрішня суперечність і евристичний потенціал моделей «аномія» Е. Дюркгейма і Р. Мертона. Основні положення концепції Р. Мертона про види адаптації у суспільстві. Зв'язок девіантності та соціальної нерівності. Концепція девіантної кар'єри (Г. Беккер). Основні положення теорії стигматизації.

Тема 4. Соціологія культури

Поняття культури та проблеми її дослідження в соціології. Структура та рівні культури в соціологічному знанні. Елементи, форми і різновиди культури. Шляхи впливу культури на соціальне життя індивідів і спільнот. Співвідношення особистої культури індивіда і культура спільноти. Мова як елемент культури.

Тема 5. Соціальна структура та соціальна стратифікація

Поняття соціальної структури. Соціально-класова структура суспільства та тенденції змін у пострадянському періоді. Соціально-етнічна структура суспільства. Соціально-демографічна структура суспільства. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. Динаміка соціальної структури українського суспільства періоду реформи 90-х років. Соціальна мобільність як складова стратифікаційних змін у суспільстві. Класифікація мобільності. Групова та індивідуальна мобільність. Соціальна клаузула. Міграція.

Тема 6. Соціологія конфлікту

~~Предмет соціології конфлікту. Соціологічна концепція «соціального~~
конфлікту». Соціальний конфлікт як процес соціальної взаємодії. Стапи і рівні тривання соціального конфлікту. «Суб'єкт конфлікту», «об'єктивна основа конфлікту», «структура конфлікту». Типологія соціального конфлікту. Структура конфлікту. Сучасні теорії конфлікту.

Тема 7. Соціологія політики

Поняття і категорії соціології політики. Предмет і об'єкт соціології політики. Політика та її визначення у різних соціологічних школах і напрямках. Зародження та еволюція провідних соціально-політичних доктрин: лібералізм, консерватизм, соціалістичні теорії. Поняття влади як центральне в соціології політики. Основні складові соціології політики. Політична соціалізація індивіда. Соціологічні дослідження політичних процесів в Україні. Делополітизація населення та її причини. Основні тенденції розвитку політичного життя в Україні.

Тема 8. Економічна соціологія

Методологічні засади економічної соціології: «класична» і сучасна економічна соціологія. Основні етапи розвитку соціологічного знання про економічну сферу. Роль і функції економічних інститутів. Соціальні механізми функціонування економічних відносин. Співвідношення ціннісних та вартісних регуляторів. Соціальна диференціація в сфері економічних відносин. Соціально-економічна структура як якісна та кількісна характеристика трудових ресурсів. Праця як вид соціальної поведінки Підприємство як вид соціальної організації. Соціологічні методи вивчення економічної свідомості та економічної поведінки.

Тема 9. Соціологія молоді

Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія. Соціологія молоді як складова державної молодіжної політики. Основні поняття і категорії соціології молоді. Сутність молоді та її основна соціальна якість. Соціальні характеристики молоді, її особливості та специфічні риси. Молодіжні проблеми та їх зміст. Державна молодіжна політика в Україні: складові та напрямки.

Тема 10. Соціологія сім'ї

Сім'я як соціальний інститут і мала соціальна група. Специфіка соціологічного вивчення сім'ї. Основні категорії соціологічного дослідження сім'ї, умови життя, структура шлюбу (нуклеарна і розширена сім'я; моногамія і полігамія; патріархальні та матріархальні родини тощо). Соціальні та індивідуальні функції сім'ї. Основні підходи до вивчення сім'ї в соціологічній думці: структурно-функціоналістський, інтеракціоністський, інституціональний тощо. Сучасна сім'я в Україні: стан, тенденції розвитку, перспективи.

Тема 11. Методологія та методи соціологічних досліджень

Гносеологічний статус соціологічного дослідження. Типи соціологічних досліджень. Обґрунтованість соціологічного дослідження. Теоретична та емпірична інтерпретація понять. Знання достовірне та ймовірне. Вплив методології та методів дослідження на наукові висновки. Якість та надійність соціологічної інформації. Первинна та вторинна соціологічна інформація.

Надійність та валідність методів дослідження. Поняття наукового факту. Емпіричний та теоретичний факт. Статистичний факт. Інтерпретація фактів. Теоретичні помилки та їх джерела. Інструментальні помилки. Вибірковий метод. Генеральна та вибіркова сукупності. Типи і види вибірок. Проста випадкова вибірка. Стратифіковані вибірки. Невипадкові вибірки. Репрезентативність вибірки та методи оцінювання репрезентативності. Випадкова та систематична помилки репрезентативності. Обсяг вибірки та помилка вибірки. Зважування вибірки.

Роль, структура та функції програми соціологічного дослідження. Проблема, мета, об'єкт та предмет дослідження. Типи гіпотез соціологічного дослідження. Логічна структура гіпотези. Організація соціологічного дослідження. Прициповий (стратегічний) план дослідження. Етапи емпіричного дослідження. Метод, техніка, методика та процедура соціологічного дослідження. Наукове спостереження та його види. Метод аналізу документів. Категорії, одиниці аналізу та одиниці обліку у контент-аналізі. Опитування та його види. Формалізоване інтерв'ю та анкетування.

Процедура та інструментарій опитування. Загальна композиція анкети. Типи анкетних питань. Можливі зсуви інформації та способи їх коригування в опитуванні. Телефонне, поштове, та опитування в Інтернет. Експертне опитування. Соціометричне опитування. Тести у соціологічному дослідженні. Експеримент в соціологічному дослідженні. Програма експерименту. Експериментальна та контрольна групи. Якісні методи збору соціологічних даних. Глибинне інтерв'ю. Фокус-групове інтерв'ю. Дискурс-аналіз. Поєднання кількісних та якісних методів збирання соціологічних даних у єдиному дослідницькому циклі. Фінансування робіт, кошторис дослідження. Етичні проблеми проведення соціологічного дослідження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер.з фр. Г.Філіпчука. – К.: Юніверс, 2004. – 688 с.
2. Волков Ю. Г. Соціологія: Учеб. для вузов / Под ред. Добренькова В. И.– М.: Гардарика, 1999.– 432с.
3. Лукашевич М.П. Соціологія: загальний курс / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К. : Каравела, 2004. -456 с.
4. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. для студ.вищ. навч. закл.– К.: Каравела, 2004.– 464с.
5. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Курс лекцій.– К.:Наук. Думка, 1996.– 232с.
6. Практикум з соціології: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.М. Пічі.- 2 -ге вид., стер.– Львів: Магнолія плюс, 2006.– 368 с.
7. Примуш М. В. Загальна соціологія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Професіонал, 2004.– 590 с.
8. Сірий Є. В. Соціологія: Заг. теорія, історія розвитку, спец. та галузеві теорії; Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.– К., 2004.– 480с.
9. Соціологія: короткий енцикл. словник / Під заг. ред. В. І. Воловича.- К.: Укр. центр. духов. культури, 1998.– 736 с.
10. Соціологія: Курс лекцій: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти / За ред. В.М. Пічі.– 2002.– 310 с.
11. Соціологія: Навч. посіб. / За ред. С.О. Макєєва.- 2-е вид., випр.і допов.– К.: Знання, 2003.- 456 с.
12. Соціологія: Підручник / За заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача.– К.-Х., 1998.– 624 с.
13. Соціологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Г. Городяненко. К. 2003.- 559с.

14. Соціологія: Терміни, поняття, персоналії. Навч. словник-довідник / За ред. В.М. Пічі.– Львів, 2002
15. Сурмин Ю. П. Методология и методы социологических исследований : учеб.пособие / Ю. П. Сурмин, Н. В. Туленков.– К.: МАУП, 2000.– 304 с.
16. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования: Описание, объяснение, понимание социальной реальности: Учеб.- М.: Доросвет, 1999.- 596 с.
17. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности.– 3-е изд., испр.– М.: Омега -Л, 2007.- 567 с.
18. Якуба О. О. Соціологія: навч. посібник для студентів.– Харків: Константа, 1996.- 191с.

Додаткова література

-
1. ~~Американская социологическая мысль. Тексты. / Под В. И. Добренёва.—М.: Изд-во МГУ, 1994. – 496 с.~~
 2. Бурдьё П. Социология политики [Текст] / П. Бурдьё. – М.: Основы, 2003.– 209 с.
 3. Волович В.И. Надёжность информации в социологическом исследовании. Проблемы методологии и методики / В. И. Волович. – К.: Наукова думка, 1974. – 134с.
 4. Гофман А. Б. 7 лекций по истории социологии: Учеб. пособие для вузов. – М.: Книжный дом Университет, 2001. - 216 с. 3. История социологии в Западной Европе и США (учебник для вузов) /Ответственный редактор Г. В. Осипов. – М.: «НОРМА-ИНФРА», 1999. – 576 с.
 5. Козер Л. Мастера социологической мысли. Идеи в истории и социальном контексте. – М.: Норма, 2006. – 528 с.
 6. Теоретическая социология: Антология. В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит. Баньковской. – М.: Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.

7. Тернер Дж. Структура социологической теории / Пер. с англ. – М.: «Прогресс», 1985. – 478 с.
8. Шаповал М. Загальна соціологія. – К.: Український центр духовної культури, 1996. – 368 с.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php —	Электронная библиотека, Книги по материалам конференций, повышение квалификации социологов, социология, омнибус: институт социологии НАН
http://i-soc.com.ua/journal/content.php —	Социология: теория, методы, маркетинг, анализ социально-политических проблем, социология: теория, методы, маркетинг, социология: теория, методы, маркетинг: институт социологии НАН Украины : институт социологии НАН Украины
www.nbu.gov.ua —	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
http://pidruchniki.com/sotsiologiya/ —	Соціологія. Навчальні матеріали онлайн
http://www.alleng.ru/edu/soc2.htm —	Образовательные ресурсы интернета — Социология
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/INDEX_SOCIO.php —	Библиотека Гумер — Социология

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестове завдання складається з двадцяти п'яти тестових завдань (тестів) закритого типу. Цей тип тестів потребує щоб студент вибрав одну відповідь з запропонованих варіантів.

До кожного тестового завдання передбачено чотири варіанти відповіді. Вірним є лише один варіант відповіді. Вступнику необхідно серед варіантів відповідей визначити одне правильне та повне теоретичне положення, фрагмент законодавчого формулювання, тезу, що відповідає вимогам чинного законодавства. Відповідь зараховується, якщо вступником зроблено одну позначку з якої зрозуміло який саме варіант відповіді обрано.

Відповідь на тестове завдання вважається правильною, якщо вступником обрано один вірний варіант.

Відповідь на тестове завдання вважається неправильною якщо: вступником обрано один варіант відповіді який є не вірним; обрано більше одного варіанту відповіді; не обрано жодного варіанту відповіді.

Оцінка дається по кожній правильній відповіді на окреме тестове завдання. Правильна відповідь на кожне тестове завдання оцінюється за схемою:

4 бали, якщо відповідь на тестове завдання вважається правильною;

0 балів, якщо відповідь на тестове завдання вважається неправильною.

Загальна оцінка за вступне випробування складається із сум оцінок за кожну правильну відповідь. Мінімальна кількість балів за умови, що не надано жодної правильної відповіді дорівнює 100 балів. Максимальна кількість балів за вступне випробування дорівнює 200 балів.

Тривалість вступного випробування не може перевищувати 120 хвилин.

Тестове завдання виконується вступником самостійно.

Голова фахової
атестаційної комісії



В.О. Лефтеров